

URADNI LIST

SLOVENSKEGA NARODNO OSVOBODILNEGA SVETA

Leto 1.

11. septembra 1944

Štev. 4

26.

Predsedstvo
Slovenskega Narodnega Osvoobodilnega Sveta

Odlok

o začasnih ureditvi narodnih sodišč
in o narodnih sodnikih

I. poglavje:

Sodišča in sodniki

Čl. 1.

Na ozemlju Slovenije izvršujejo narodna sodišča sodno oblast v vseh civilnih, pravnih in nepravdnih ter v kazenskih zadevah, razen v tistih, ki so s posebnimi določbami pridržane vojaškemu kazenskemu sodstvu, v kolikor tudi teh vojaška sodišča ne odstopajo narodnim sodiščem.

Narodna sodišča so okrajna, okrožna, višja narodna sodišča ter vrhovno narodno sodišče.

Upravo v vseh zadevah sodstva in nadzorstva nad poslovanjem sodišč vodi po svojem odseku za sodstvo Predsedstvo SNOS-a, ki postavlja po potrebi poročevalce pri okrožnih in okrajnih NOO ter pri drugih organih narodne oblasti in jim določa naloge.

Sodi se samo po zakonih. Sodbe in rešitve izrekajo narodna sodišča v imenu naroda.

Sodniki so voljeni, neodvisni, pa tudi neodstavljeni, razen v primerih, ki jih predvideva ta odlok.

Čl. 2.

Vsa narodna sodišča so zborna.

Okrajna in okrožna narodna sodišča sodijo v senatih treh sodnikov, od katerih nastopa eden kot predsednik. Pri okrožnih narodnih sodiščih mora biti predsednik senata sodnik-pravnik.

Višja narodna sodišča sodijo v senatih petih sodnikov, od katerih morajo biti pravniki: predsednik in dva sodnika.

Vrhovno narodno sodišče sodi v senatih petih sodnikov, ki morajo biti vsi pravniki.

Če ni drugega določila, odloča pri glasovanju večina glasov.

Pri okrožnih narodnih sodiščih sme poleg tega sodelovati kot tajnik pravnik, ki ga imenuje Predsedstvo SNOS. Ta ima pravico voditi preiskave v kazenskih stvareh, zasli-

šanja v civilnih zadevah ter poročati pri razpravah, nima pa pravice glasovanja ali izdajanja rešitev in sodb.

Po Predsedstvu NSOS-a imenovani tajnik-pravnik pa sodeluje tudi pri razpravah okrajnih narodnih sodišč; ne sme pa glasovati. Ta naloga mu more biti poverjena za več okrajnih narodnih sodišč skupaj.

Čl. 3.

Za vsako okrajno, okrožno in višje narodno sodišče se voli predvsem po šest sodnikov.

Sodnike okrajnih narodnih sodišč volijo začasno okrajne skupščine NOO, sodnike okrožnih narodnih sodišč pa okrožne skupščine NOO. Izvršni odborji skličejo v to svrhu skupščine k posebnemu zasedanju in nato tudi vodijo volitve.

Sodnike višjih narodnih sodišč volijo na skupnem zasedanju skupščine tistih okrožnih NOO, ki spadajo v okoliš zadevnega višjega narodnega sodišča. To zasedanje skliče in vodi volitve v to svrhu odrejeni delegat Predsedstva SNOS-a.

Volitve so veljavne, če je navzočih nad polovico volivnih upravičencev. Izvoljen je tisti, ki dobi večino glasov.

Za sodnika narodnega sodišča more biti izvoljen vsak polnoletni moški ali ženska,

če je Jugoslovan po državljanstvu, če je neoporečen in tudi ni v kazenski preiskavi, če je polnopraven in pismen;

komur ni mogoče očitati sodelovanja pri organizaciji ali skupini ljudi, nasprotnih ciljem narodno osvobodilne borbe, in čigar rodbinski člani niso člani protinarodnih vojaških organizacij, niti se ne skrivajo pred mobilizacijo v NOV.

Kot sodniki ne morejo biti izvoljeni člani Izvršnih odborov Narodno osvobodilnih odborov.

Vsi izvoljeni so dolžni izvolitev sprejeti, razen če imajo tehtne razloge, ki jim onemogočajo redno vršitev funkcij. O upravičenosti odklonitve odloča brezprizivno zbor sodnikov tistega sodišča, kateremu ima spadati prizadeti. Če je izvoljeni razrešen, se morajo v najkrajšem času izvesti nadomestne volitve.

Poslovna doba vseh izvoljenih sodnikov, vključno sodnike pravnike, traja do nove ureditve sodišč.

Čl. 4.

Poleg sodnikov, ki morajo biti voljeni na osnovi določila čl. 3. tega odloka, bo izvoljen za vsako okrožno narodno sodišče vsaj po eden sodnik pravnik, za vsako višje narodno sodišče bodo izvoljeni vsaj po trije sodniki pravniki, za vrhov-

no narodno sodišče Slovenije pa vsaj po deset sodnikov pravnikov.

Predsedstvo SNOS-a mora po svojem odseku za sodstva takoj sestaviti in vsem okrožnim narodno osvobodilnim odborom objaviti seznam oseb, ki so usposobljene in pripravljene biti sodniki pravniki, to pa ločeno za višja in okrožna narodna sodišča. Obenem jim mora sporočiti, koliko sodnikov pravnikov naj se voli v vsako višje narodno sodišče in koliko v vsako okrožno narodno sodišče.

Izmed teh kandidatov volijo po čl. 3. tega odloka pristojne skupščine okrožnih narodno osvobodilnih odborov tudi sodnike pravnike.

Sodnike pravnike za vrhovno narodno sodišče bo volil Slovenski Narodno Osvobodilni Svet, ki ga bo Predsedstvo SNOS-a v to svrhu sklicalo k zasedanju, mu sporočilo število sodnikov pravnikov, kolikor naj se jih voli, ter imena oseb, ki so usposobljene za to funkcijo.

Čl. 5.

Vsi sodniki posameznega narodnega sodišča volijo iz svoje srede predsednika sodišča, ki mora biti pri okrožnih in pri višjih narodnih sodiščih sodnik pravnik.

Predsednik sodišča sestavlja senate, jim določa predsednike, razdeljuje delo ter nadzoruje poslovanje sodnikov in sodnega osebja in opravlja posle, ki so mu s posebnimi odloki dodeljeni.

Pri sestavljanju senatov mora paziti na to, da senat, v katerem je strokovnjak iz določene stroke, sodi prvenstveno zadeve iz te stroke.

Čl. 6.

Od sodniškega poslovanja je izključen sodnik kakor tudi tajnik v stvareh, v katerih je sam bil ali je še pravdna stranka, dalje, če je iz dejanja bil ali je še soupravičen, sozavezan, ali če je pravdni stranki upnik ali dolžnik ali do nje v razmerju pooblaščenca, skrbnika ali oskrbovanca; dalje v stvareh svojega zakonskega druga, četudi je zakon ločen ali razvezan, dalje v stvareh, kjer je s pravdno stranko ali z njenim pooblaščenecem v sorodu v ravni črti, v stranski do tretjega kolena, (bratje, sestre, strici, tete) in svaštvu do drugega kolena; dalje, če je nastopal v tej stvari ali v tisti, ki je z njo zvezana, kot priča, ali če je v takih okoliščinah oddal svoje mnenje ali bil sodnik na nižji stopnji.

Takoj ko sodnik ali tajnik ugotovi tako okolnost, jo mora javiti predsedniku sodišča zaradi zamenjave.

Stranke morejo tudi sodnika ali tajnika odkloniti od sodnega poslovanja, če navedejo in izkažejo razloge, zaradi katerih je njuna nepristranost dvomljiva.

Čl. 7.

Kazniv je vsak sodnik ali tajnik, ki sprejme ali pusti, da kdo drugi zaup sprejme, dalje, ki pusti sebi ali komu drugemu obljubiti darilo odnosno kakršno koli drugo korist (pod-

kupnino) zato, da bi v izvrševanju sodstva odločil v odrejenem smislu, ali tako oddal svoj glas, ali da bi vplival na drugega sodnika, naj to stori.

Kaznuje se z odvzemom svobode, združenim s težkim prisilnim delom za dobo najmanj enega leta, s trajno izgubo državljskih pravic in zaplembo imovine najmanj v višini podkupnine.

Obtežljivo je, če je sodnik ali tajnik podkupnino zahteval.

Če je sodnik potem, ko je bila njemu ali z njegovo vednostjo komu drugemu dana ali obljubljena podkupnina, resnično oddal svoj glas, ali če je dejansko odločil v dogovorjenem smislu, je kazniv, v težjih primerih tudi s smrtno kaznijo.

V vsakem primeru pa poleg tega odškodninsko odgovarja za vso povzročeno škodo.

Sodniki in tajniki so nadalje disciplinsko kaznivi, če neredno ali nemarno opravljajo sodne posle, jih zavlačujejo ali odklanjajo sodno delovanje, dalje, če je njih osebno zadržanje tako, da je nezdržljivo z izvrševanjem sodne funkcije. Disciplinske kazni so: ukor, odvzem sodne funkcije, denarna kazen do 10.000 lir in odvzem pasivne volivne pravice za določeno dobo, ne nad 5 let.

Disciplinsko sodišče mora izreči trajni ali začasni odvzem sodne funkcije vsem sodnikom, ki ne izpolnjujejo več pogojev za sodnike v smislu čl. 3., odst. 5. tega odloka.

II. poglavje:

Osnovna načela o pristojnosti sodišč

Čl. 8.

Okrajna sodišča so v vsakem okraju in poslujejo v kraju, kjer je sedež okrajnega narodno osvobodilnega odbora. Njihovo krajevno področje obsega vse območje okraja.

Pristojna so za pravne zadeve, kadar vrednost spornega predmeta ne presega v denarju ali denarni vrednosti 4000 lir ali 600 RM.

Ne glede na vrednost spornega predmeta pa sodijo zaradi hib na živini, za povračilo škode, napravljene na poljih in gozdovih, zaradi služnosti stanovanja ali preživitka.

Odločajo dalje o sodni odpovedi zakupnih in najemnih pogodb, o predaji in o prevzemu zakupnih in najemnih predmetov ter o vseh zadevnih sporih, o določitvi in popravil meja, o motenju posesti, o poljskih služnostih in o zasilnih poteh, končno o postavitvi in o imenovanju varuhov ter skrbnikov in o nadzorstvu njihovega poslovanja.

Pred okrajna sodišča spadajo dalje vsi prekrški in prestopki, kadar je zagrožena kazen ukora, v denarju do 10.000 lir, odnosno odvzema svobode ali prisilnega dela, oboje do 6 mesecev; ne glede na zagroženo kazen pa prestopki zoper tujo imovino, kadar ne znaša škoda več kot 2000 lir, lahke telesne poškodbe, žalitve in klevete ter kršitve raznih tajnosti.

Okrajna sodišča bodo končno odločala in razsojala v vseh civilnih ter kazenskih zadevah, ki jim bodo odkazane s posebnimi odloki.

Čl. 9.

Področje okrožnega narodnega sodišča obsega vse območje okrožja s sedežem v kraju, kjer je sedež okrožnega narodno osvobodilnega odbora.

Okrožna sodišča rešujejo in razsojajo vse civilno-pravne in nepravne kakor tudi kazenske zadeve, ki niso odkazane okrajnim sodiščem, kakor tudi tiste, ki jim bodo s posebnimi odloki dane v odločanje.

Ne glede na vrednost spornega predmeta so pa tudi pristojna za reševanje naslednjih sporov: o očetovstvu otrok in o obveznostih, ki jih ima oče proti materi in otroku; o ločitvi, o razvezi ter o neveljavnosti zakona in o zadevnih imovinsko-pravnih zahtevkih; o povračilu škode, ki jo povzroči javni organ, zlasti tudi sodnik z nepravilnim opravljanjem svoje funkcije, v kolikor razsojanje o tem ni pridržano drugemu sodišču, o vseh zadevah proti sodnikom in tajnikom okrajnih sodišč.

So disciplinska sodišča v disciplinskih stvareh sodnikov in tajnikov okrajnih sodišč.

Končno nastopajo kot sodišča druge stopnje v vseh zadevah, kjer so v prvi stopnji poslovala okrajna sodišča.

Ta so jim dolžna predlagati v pregled vse rešene zadeve takoj po zaključku postopka, in sicer ne glede na to, če je vložena pritožba. Okrožno sodišče sme tudi tam, kjer ni pritožbe, sodbo ali rešitev razveljaviti ter zadevo vrniti s primernim navodilom prvemu sodišču v ponovno odločanje ali razsojanje.

Čl. 10.

Sodno področje višjih narodnih sodišč odgovarja področjem pokrajin, na katere je sedaj v upravnem oziru začasno razdeljena Slovenija. Sedež mu odredi Predsedstvo SNOS.

Višja narodna sodišča poslujejo kot sodišča druge stopnje v zadevah pritožb in prizivov vseh vrst, v stvareh, kjer so kot prva sodišča nastopala okrožna narodna sodišča.

Kot sodišča prve stopnje nastopajo v vseh kazenskih, civilnih kakor tudi disciplinskih zadevah proti sodnikom okrožnih in višjih narodnih sodišč.

V primerih, ko gre za sodnike višjih narodnih sodišč, sodijo plenarni senati in mora biti za veljavnost razpravljanja in izrekanja navzočih nad polovico vseh članov višjega narodnega sodišča.

Proti izrekom višjega narodnega sodišča do ustanovitve vrhovnega sodišča ni pravnega leka.

Čl. 11.

Sodno področje vrhovnega narodnega sodišča obsega vso združeno Slovenijo. Njegov sedež, njegova pristojnost in vse ostale določbe, tičeče se ustroja in delovanja vrhovnega narodnega sodišča, bodo izdane takoj, ko bodo izvoljeni sodniki vrhovnega narodnega sodišča.

Čl. 12.

Sodišče mora vsako zadevo, kjer je poravnava možna in dopustna, predno jo vzame v delo, predložiti strankam v svrhu poravnave.

Za posredovanje poravnave je pristojen tisti krajevni narodno osvobodilni odbor, kjer je bivališče toženca, ali pa tisti narodno osvobodilni odbor, na katerega se obe stranki sporazumeata.

Dolžnost posredujočega narodno osvobodilnega odbora je zaslišati obe stranki, zadevo pretehtati, poiskati o primernosti in kakovosti poravnave po potrebi mnenje izvedenca, pripraviti poravnalni predlog, če tega ni že storila s primerno vsebino katera od obeh strank, in strankam k sklenitvi poravnave prigovarjati.

V primeru, če ne pride do poravnave, mora posredujoči narodno osvobodilni odbor o tem sestaviti zapisnik, v njem navesti izjave obeh strank, poravnalni predlog in razloge, ki jih kaka stranka navaja za odklonitev poravnave. Nato mora vse skupaj vrniti sodišču. Če bi katera od obeh strank ne hotela navajati razlogov za odklonitev poravnave, sme sodišče domnevati, da se hoče objestno pravdati.

Če pride do poravnave, jo posredujoči narodno osvobodilni odbor zapiše in ravno tako vrne spise sodišču. Narodno osvobodilni odbor sme stranko, ki bi se vabilu k poravnavi ne hotela odzvati, pustiti s silo privedi, obenem pa predlagati sodišču kaznovanje zaradi neposlušnosti. V tem primeru sme sodišče izreči kazen v denarju do 5000 lir ali prisilnega dela največ do 3 mesecev.

Zaradi točne ustanovitve vsebine poravnave in njenega zapisa v pravno veljavni obliki, sme sodišče stranke, ki so se poravnale, pozvati k sodišču. Sme pa tudi po zaslišanju strank z rešitvijo ugotoviti, da sklenjena poravnava ni veljavna, ker je nemožna ali nedopustna.

Poravnalni postopek morajo narodno osvobodilni odbori izvesti najkasneje v 14 dneh.

Čl. 13.

Vsa narodna sodišča so dolžna dajati ostalim kakor tudi narodnim sodiščem drugih federalnih edinic pravno pomoč. Tujezemskim sodiščem pa, če je podana vzajemnost in če ne gre za dejanje, ki je po naših zakonih prepovedano.

III. poglavje:

Prehodna določila

Čl. 14.

V krajih, kjer še ne obstajajo narodno osvobodilni odbori, opravljajo vse funkcije, ki so s tem odlokom njim dodeljene in izvršujejo vse s tem zvezane pravice tisti organi narodne oblasti, ki začasno vrše funkcije narodno osvobodilnih odborov.

Takoj, ko bo v kakem kraju, okraju ali okrožju osnovan narodno osvobodilni odbor, se morajo tudi tam izvesti volitve sodnikov narodnega sodišča v smislu določil tega odloka.

Čl. 15.

V kolikor vojaška sodišča svojih poslov iz katerega koli razloga ne bi mogla izvrševati, sodijo v vseh v vojaško kazenskih zadevah nad civilnimi osebami narodna sodišča.

Čl. 16.

Do nadaljnje ureditve postavlja Predsedstvo SNOS-a osebje, potrebno za vodenje sodnih pisarn.

Čl. 17.

S posebnim odlokom bo odrejeno, katera narodna sodišča naj začasno vodijo že obstoječe zemljiške knjige in katera rešujejo zemljiškoknjižne zadeve.

IV. poglavje:

Nastop veljavnosti odloka

Čl. 18.

Ta odlok postane obvezen z objavo.

Dne 3. septembra 1944.

Za Predsedstvo SNOS:

Sekretar:
Boris Kidrič l. r.

Predsednik:
Josip Vidmar l. r.

URADNI LIST

SLOVENSKEGA NARODNO OSVOBODILNEGA SVETA

Leto I.

11. septembra 1944

Štev. 4

Predsedstvo
Slovenskega Narodno Osvobodilnega Sveita

ODLOK

o začasni ureditvi narodnih sodišč in o narodnih sodnikih

I. poglavje: Sodišča in sodniki

Čl. 1

Na ozemlju Slovenije izvršuje narodna sodišča sodno oblast v vseh civilnih, pravnih in nepravdnih ter v kazenskih zadevah, razen v tistih, ki so s posebnimi določbami pridržane vojaškemu kazenskemu sodstvu, v kolikor tudi teh vojaška sodišča ne odstopajo narodnim sodiščem.

Narodna sodišča so okrajna, okrožna, višja narodna sodišča ter vrhovno narodno sodišče.

Upravo v vseh zadevah sodstva in nadzorstvo nad poslovanjem sodišč vodi po svojem odseku za sodstvo Predsedstvo SNOS-a, ki postavlja po potrebi poročevalce pri okrožnih in okrajnih NOO ter pri drugih organih narodne oblasti in jim določa naloge.

Sodi se samo po zakonih. Sodbe in rešitve izrekajo narodna sodišča v imenu naroda.

Sodniki so voljeni, neodvisni, pa tudi neodstavljeni, razen v primerih, ki jih predvideva ta odlok.

Čl. 2

Vsa narodna sodišča so zborna.

Okrajna in okrožna narodna sodišča sodijo v senatih treh sodnikov, od katerih nastopa eden kot predsednik. Pri okrožnih narodnih sodiščih mora biti predsednik senata sodnik-pravnik.

Višja narodna sodišča sodijo v senatih petih sodnikov, od katerih morajo biti pravniki: predsednik in dva sodnika.

Vrhovno narodno sodišče sodi v senatih petih sodnikov, ki morajo biti vsi pravniki.

Če ni drugega določila, odloča pri glasovanju večina glasov.

Pri okrožnih narodnih sodiščih sme poleg tega sodelovati kot tajnik pravnik, ki ga imenuje Predsedstvo SNOS. Ta ima pravico voditi preiskave v kazenskih stvareh, zaslišanja v civilnih zadevah ter poročati pri razpravah, nima pa pravice glasovanja ali izdajanja rešitev in sodb.

Po Predsedstvu SNOS-a imenovani tajnik-pravnik pa sodeluje tudi pri razpravah okrajnih narodnih sodišč; ne sme pa glasovati. Ta naloga mu more biti poverjena za več okrajnih narodnih sodišč skupaj.

Čl. 3

Za vsako okrajno, okrožno in višje narodno sodišče se voli predvsem po šest sodnikov.

Sodnike okrajnih narodnih sodišč volijo začasno okrajne skupščine NOO, sodnike okrožnih narodnih sodišč pa okrožne skupščine NOO. Izvršni odbori skličejo v to svrbo skupščine k posebnemu zasedanju in nato tudi vodijo volitve.

Sodnike višjih narodnih sodišč volijo na skupnem zasedanju skupščine tistih okrožnih NOO, ki spadajo v okoliš zadevnega višjega narodnega sodišča. To zasedanje skliče in vodi volitve v to svrbo odrejeni delegat Predsedstva SNOS-a.

Volitve so veljavne, če je navzočih nad polovico volivnih upravičencev. Izvoljen je tisti, ki dobi večno glasov.

Za sodnika narodnega sodišča more biti izvoljen vsak polnoletni moški ali ženska,

če je Jugoslovčan po državljanstvu, če je neoporečen in tudi ni v katenski preiskavi, če je polnopraven in pismen;

komur ni mogoče očitati sodelovanja pri organizaciji ali skupini ljudi, naspretnih ciljem narodno osvobodilne borbe, in čigar rodbinaki člani niso člani protinarodnih vojaških organizacij, niti se ne skrivajo pred mobilizacijo v NOV.

Kot sodniki ne morejo biti izvoljeni člani Izvršnih odborov Narodno osvobodilnih odborov.

Vsi izvoljeni so dolžni izvolitev sprejeti, razen če imajo tehtne razloge, ki jim onemogočajo redno vršitev funkcij. O upravičenosti odklonitve odloča brezprizivno zbor sodnikov tistega sodišča, kateremu ima spadati prizadeti. Če je izvoljeni razrešen, se morajo v najkrajšem času izvesti nadomestne volitve.

Poslovna doba vseh izvoljenih sodnikov, vključno sodnikov pravnikov, traja do nove ureditve sodišč.

Čl. 4

Poleg sodnikov, ki morajo biti voljeni na osnovi določila čl. 3 tega odloka, bo izvoljen za vsako okrožno narodno sodišče vsaj po eden sodnik pravnik, za vsako višje narodno sodišče bodo izvoljeni vsaj po trije sodniki pravniki, za vrhovno narodno sodišče Slovenije pa vsaj po deset sodnikov pravnikov.

Predsedstvo SNOS-a mora po svojem odseku za sodstvo takoj sestaviti in vsem okrožnim narodno osvobodilnim odborom objaviti seznam oseb, ki so usposobljene in pripravljene biti sodniki pravniki, to pa ločeno za višja in okrožna narodna sodišča. Obenem jim mora sporočiti, koliko sodnikov pravnikov naj se voli v vsako višje narodno sodišče in koliko v vsako okrožno narodno sodišče.

Izmed teh kandidatov volijo po čl. 3 tega odloka pristojne skupščine okrožnih narodno osvobodilnih odborov tudi sodnike pravnike.

Sodnike pravnike za vrhovno narodno sodišče bo volil Slovenski Narodno Osvobodilni Svet, ki ga bo Predsedstvo SNOS-a v to svrhu sklicalo k zasedanju, mu sporočilo število sodnikov pravnikov, kolikor naj se jih voli, ter imena oseb, ki so usposobljene za to funkcijo.

Čl. 5

Vsi sodniki posameznega narodnega sodišča volijo iz svoje srede predsednika sodišča, ki mora biti pri okrožnih in pri višjih narodnih sodiščih sodnik pravnik.

Predsednik sodišča sestavlja senato, jim določa predsednike, razdeljuje delo ter nadzoruje poslovanje sodnikov in sodnega osebja in opravlja posle, ki so mu s posebnimi odloki dodeljeni.

Pri sestavljanju senatov mora paziti na to, da senat, v katerem je strokovnjak iz določene stroke, sodi prvenstveno zadeve iz te stroke.

Čl. 6

Od sodniškega poslovanja je izključen sodnik kakor tudi tajnik v stvareh, v katerih je sam bil ali je še pravdna stranka, dalje, če je iz dejanja bil ali je še soupravičen, sozavezen, ali če je pravdni stranki upnik ali dolжник ali do nje v razmerju pooblaščenca, skrbnika ali oskrbovalca; dalje v stvareh svojega zakonskega druga, četudi je zakon ločen ali razvezan, dalje v stvareh, kjer je s pravdno stranko ali z njenim pooblaščencom v sorodu v ravni črti, v stranski do drugega kolena (bratje, sestre, strici tete) in svaštvo do drugega kolena; dalje, če je nastopal v tej stvari ali v tisti, ki je z njo zvezana, kot priča, ali če je v takih okoliščinah oddal svoje mnenje ali bil sodnik.

Takoj ko sodnik ali tajnik ugotovi tako okolnost, jo morata javiti predsedniku sodišča zaradi zamenjave.

Stranke morejo tudi sodnika ali tajnika odkloniti od sodnega poslovanja, če navedejo in izkažejo razloge, zaradi katerih je njuna nepristranost dvomljiva.

Čl. 7

Kazniv je vsak sodnik ali tajnik, ki sprejme ali pusti, da kdo drugi zanj sprejme, dalje, ki pusti sebi ali komu drugemu obljubiti darilo, odnosno kakršnokoli drugo korist (odkupnino) zato, da bi v izvrševanju sodstva odločil v odrejenem smislu, ali tako oddal svoj glas, ali da bi vplival na drugega sodnika, naj to stori.

Kaznuje se z odvzemom svobode, združenim s težkim prisilnim delom za dobo najmanj enega leta, s trajno izgubo državljanских pravic in zaplenbo imovine najmanj v višini odkupnine.

Obtežljivo je, če je sodnik ali tajnik odkupnino zahteval.

Če je sodnik potem, ko je bila njemu ali z njegovo vednostjo komu drugemu dana ali obljubljena podkupnina, resnično oddal svoj glas, ali če je dejansko odločil v dogovorjenem smislu, je kazniv v težjih primerih tudi s smrtno kaznijo.

V vsakem primeru pa poleg tega odškodninsko odgovarja za vso povzročeno škodo.

Sodniki in tajniki so nadalje disciplinsko kaznovani, če nerodno ali nemarno opravljajo sodne posle, jih zavlačujejo ali odklanjajo sodno delovanje, dalje, če je njih osebno zadržanje tako, da je nezdrumljivo z izvrševanjem sodne funkcije. Disciplinske kazni so: ukor, odvzem sodne funkcije, denarna kazen do 10.000 lir in odvzem pasivne volilne pravice za določeno dobo, ne nad 5 let.

Disciplinsko sodišče mora izreči trajni ali začasni odvzem sodne funkcije vsakemu sodniku, ki ne izpolnjuje več pogojev za sodnike v smislu čl. 3 odst. 5 tega odloka.

II. poglavje: Osnovna načela o pristojnosti sodišč

Čl. 8

Okrajna narodna sodišča so v vsakem okraju in poslujejo v kraju, kjer je sedež okrajnega narodno osvobodilnega odbora. Njihovo krajevno področje obsega vse območje okraja.

Pristojna so za pravdne zadeve, kadar vrednost spornega predmeta ne presega v denarju ali denarni vrednosti 4.000 lir ali 600 RM.

Ne glede na vrednost spornega predmeta pa sodijo v sporih zaradi hib na živini, za povračilo škode, napravljene na poljih in gozdovih, zaradi služnosti stanovanja ali preživitka.

Odločajo dalje o sodni odgovedi zakupnih in najemnih pogodb, o predaji in o prevzemu zakupnih in najemnih predmetov ter o vseh zadevnih sporih, o določitvi in popravi meja, o motenju posesti, o poljskih služnostih in o zasilnih poteh, končno o postavitvi in o imenovanju varuhov ter skrbnikov in o nadzorstvu njihovega poslovanja.

Pred okrajna sodišča spadajo dalje vai prekrški in prestopki, kadar je zagrožena kazen ukora, v denarju do 10.000 lir, odnosno odvzema svobode ali prisilnega dela, oboje do 6 mesecev; ne glede na zagroženo kazen pa prestopki zoper tujo imovino, kadar ne znaša škoda več kot 2.000 lir, lahke telesne poškodbe, žalitve in klevete ter kršitve raznih tajnosti.

Okrajna sodišča bodo končno odločala in razsojala v vseh civilnih ter kazenskih zadevah, ki jim bodo odkazane s posebnimi odloki.

Čl. 9

Področje okrožnega narodnega sodišča obsega vse območje okrožja s sedežem v kraju, kjer je sedež okrožnega narodno osvobodilnega odbora.

Okrožna narodna sodišča rešujejo in razsojajo vse civilne, pravdne in nepravdne kakor tudi kazenske zadeve, ki niso odkazane okrajnim sodiščem, kakor tudi tiste, ki jim bodo s posebnimi odloki dane v odločanje.

Ne glede na vrednost spornega predmeta so pa tudi pristojna za reševanje naslednjih sporov: o očetovstvu otroka in o obveznostih, ki jih ima oče proti materi in otroku; o ločitvi, o razvezi ter o neveljavnosti zakona in o zadevnih imovinsko pravnih zahtevkih; o povračilu škode, ki jo povzroči javni organ, vlasti tudi sodnik z nepravilnim opravljanjem svoje funkcije, v kolikor razsojanje o tem ni pridržano drugemu sodišču, o vseh zadevah proti sodnikom in tajnikom okrajnih sodišč.

So disciplinska sodišča v disciplinskih stvareh sodnikov in tajnikov okrajnih sodišč.

Končno nastopajo kot sodišča druge stopnje v vseh zadevah, kjer so v prvi stopnji poslovala okrajna sodišča.

Ta so jim dolžna predlagati v pregled vse rešene zadeve takoj po zaključku postopka, in sicer ne glede na to, če je vložena pritožba. Okrožno sodišče sme tudi tam, kjer ni pritožbe, sodbo ali rešitev razveljaviti ter zadevo vrniti s primernim navodilom prvemu sodišču v ponovno odločanje ali razsojanje.

Čl. 10

Sodno področje višjih narodnih sodišč odgovarja področjem pokrajin, na katere je sedaj v upravnem oziru začasno razdeljena Slovenija. Sedež mu odredi Predsedstvo SNOS.

Višja narodna sodišča poslujejo kot sodišča druge stopnje v zadevah pritožb in prizivov vseh vrst, v stvareh, kjer so kot prva sodišča nastopala okrožna narodna sodišča.

Kot sodišča prve stopnje nastopajo v vseh kazenskih, civilnih kakor tudi disciplinskih zadevah proti sodnikom okrožnih in višjih narodnih sodišč.

V primerih, ko gre za sodnike višjih narodnih sodišč, sodijo plenarni senati in mora biti za veljavnost razpravljanja in izrekanja navzočih nad polovico vseh članov višjega narodnega sodišča.

Proti izrekom višjega narodnega sodišča do ustanovitve vrhovnega sodišča ni pravnega leka.

Čl. 11

Sodno področje vrhovnega narodnega sodišča obsega vso združeno Slovenijo. Njegov sedež, njegova pristojnost in vse ostale določbe, tičeče se ustroja in delovanja vrhovnega narodnega sodišča bodo izdane takoj, ko bodo izvoljeni sodniki vrhovnega narodnega sodišča.

Čl. 12

Sodišče mora vsako zadevo, kjer je poravnava možna in dopustna, predno jo vzame v delo, predložiti strankam v svrhu poravnave.

Za posredovanje poravnave je pristojen tisti krajevni narodno osvobodilni odbor, kjer je bivališče toženca, ali pa tisti narodno osvobodilni odbor, na katerega se obe stranki sporazumeta.

Dolžnost posrednočega narodno osvobodilnega odbora je zaslišati obe stranki, zadevo pretehtati, poiskati o primernosti in kakovosti poravnave po potrebi mnenje izvedence, pripraviti poravnalni predlog, če tega ni že storila s primerno vsebino katera od obeh strank, in strankam k sklenitvi poravnave prigovarjati.

V primeru, če ne pride do poravnave, mora posredujoči narodno osvobodilni odbor o tem sestaviti zapisnik, v njem navesti izjave obeh strank, poravnalni predlog in razloge, ki jih kaka stranka navaja za odklonitev poravnave. Nato mora vse skupaj vrniti sodišču. Če bi katera od obeh strank ne hotela navajati razlogov za odklonitev poravnave, sme sodišče domnevati, da se hoče objestno pravdati.

Če pride do poravnave, jo posredujoči narodno osvobodilni odbor zapiše in ravno tako vrne spise sodišču. Narodno osvobodilni odbor sme stranko, ki bi se vabilu k poravnavi ne hotela odzvati, pustiti s silo privedsti, obenem pa predlagati sodišču kaznovanje zaradi neposlušnosti. V tem primeru sme sodišče izreči kazen v denarju do 5.000 lir ali prisilnega dela največ do 3 mesecev.

Zaradi točne ustanovitve vsebine poravnave in njenega zapisa v pravno veljavni obliki, sme sodišče stranke, ki so se poravnale, pozvati k sodišču. Sme pa tudi po zaslišanju strank z rešitvijo ugotoviti, da sklenjena poravnava ni veljavna, ker je nemožna ali nedopustna.

Poravnalni postopek morajo narodno osvobodilni odbori izvesti najkasneje v 14 dneh.

Čl. 13

Vsa narodna sodišča so dolžna dajati ostalim kakor tudi narodnim sodiščem drugih federalnih edinic pravno pomoč. Tujezemskim sodiščem pa, če je podana vzajemnost in če ne gre za dejanje, ki je po naših zakonih prepovedano.

III. poglavje: Predhodna določila

Čl. 14

V krajih, kjer še ne obstajajo narodno osvobodilni odbori, opravljajo vse funkcije, ki so s tem odlokom njim dodeljene in izvršujejo vse s tem zvezane pravice tisti organi narodne oblasti, ki hkrati vrše funkcije narodno osvobodilnih odborov.

Takoj, ko bo v kakem kraju, okraju ali okrožju osnovan narodno osvobodilni odbor, se morajo tudi tam izvesti volitve sodnikov narodnega sodišča v smislu določil tega odloka.

Čl. 15

V kolikor vojaška sodišča svojih poslov iz kateregakoli razloga ne bi mogla izvrševati, sodijo v vseh, tudi v vojaško kazenskih zadevah nad civilnimi osebami, narodna sodišča.

Čl. 16

Do nadaljnje ureditve postavlja Predsedstvo SNOS-a osobe, potrebno za vodenje sodnih pisarn.

Čl. 17

S posebnim odlokom bo odrejeno, katera narodna sodišča naj začasno vodijo že obstoječe zemljiške knjige in katera rešujejo zemljiškoknjižne zadeve.

IV. poglavje: Nastop veljavnosti odloka

Čl. 18

Ta odlok postane obvezen z objavo.

Dne 3. septembra 1944.

Sekretar:
Boris Kidrič l. r.

Za Predsedstvo SNOS:

Predsednik:
Josip Vidmar l. r.